

УДК:378.091.3:373.5.011.3-051]: 78

<https://doi.org/10.37041/2410-4434-2021-17-2>

Щолокова Ольга

доктор педагогічних наук, професор,
завідувач кафедри педагогіки мистецтва
і фортепіанного виконавства Національного
педагогічного університету імені М. П. Драгоманова,
м. Київ, Україна,
ORCID iD [iconhttps://orcid.org/0000-0001-9496-828X](https://orcid.org/0000-0001-9496-828X),
E-mail: shcholokova.o@gmail.com

ЕСТЕТИКО-СИНЕРГЕТИЧНИЙ ПІДХІД ЯК МЕТОДОЛОГІЧНА ОСНОВА ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ У ГАЛУЗІ МИСТЕЦЬКОЇ ОСВІТИ

***Анотація.** У статті розкриваються можливості використання естетико-синергетичного підходу як основи модернізації змісту мистецько-педагогічної освіти, а також визначаються умови методичного забезпечення цілеспрямованого розвитку студентів у цьому процесі. На основі проведеного лексико-семантичного аналізу поняття «естетична культура» уточнено його дефініцію. Естетичну культуру обґрунтовано як комплекс когнітивних і операційних компонентів професійної діяльності. Показано, що естетичне сприйняття студентів мистецьких спеціальностей може розвиватися успішно, якщо буде здійснюватися систематичне спілкування з творами мистецтва. Автор також доводить, що складність практичної реалізації естетичної компетентності студентів обумовлена недостатнім опрацюванням зв'язків між естетико-культурологічними і мистецькими дисциплінами, а також недостатньою увагою до питань їх інтеграції як на рівні змісту, так і на рівні форм і методів навчання.*

Звернення до синергетики як філософсько-методологічної настанови з метою управління освітнім середовищем дозволяє збільшити інформаційну взаємодію між суб'єктами навчального процесу, створити сприятливі умови для випробування нових освітніх технологій, активно залучати студентів до адекватної

оцінки своїх дій, умінь та здібностей, стимулювати довгострокові власні цілі у професійному зростанні. Поєднання векторів навчання у естетичному і синергетичному напрямках допоможе студентам оволодіти естетичною культурою, прилучитися до вищих культурних цінностей, розвинути духовний потенціал та ціннісну свідомість студентів як професіоналів.

Доведено, що застосування запропонованого підходу дозволяє сформувати у молодих фахівців систему методичних знань, умінь і навичок, ефективність якої перевіряється у педагогічній діяльності. У зв'язку з цим виокремлено декілька груп перспективних методів навчання студентів у процесі вивчення фахових дисциплін.

Ключові слова: естетико-синергетичний підхід, естетична компетентність, синергетична педагогіка, самоорганізація, мистецька освіта, методи навчання.

Постановка проблеми. В освітній політиці XXI століття відбуваються інноваційні процеси, які модифікують всю систему вітчизняної освіти, зокрема її мистецьку галузь. Вони уможливають запровадження нововведень у зміст і способи організації освітнього процесу. Орієнтуючись на інтереси особистості, вчені виділяють такі завдання освітнього процесу: стимулювати емоційний розвиток і художнє мислення, активізувати творчий потенціал через засвоєння різних видів художньої діяльності; створювати умови для широкої базової освіти, що дає можливість швидко переключатися на суміжні галузі професійної діяльності; оволодівати системою аксіологічних поглядів, згідно з якими фахові знання спрямовуються на формування моральності та особистісної культури.

Урахування цих позицій вимагає підготовки в системі мистецько-педагогічної освіти фахівців, орієнтованих не лише на набуття професійних якостей у межах усталеної діяльності, а й на досягнення сутності мистецтва у всьому розмаїтті його видів у взаємодії та взаємодоповненні. Успішне вирішення цієї проблеми значною мірою залежить від збільшення уваги до ціннісного знання і формування особистісної художньої картини світу.

Мета статті полягає у розкритті змісту естетико-синергетичного підходу та визначенні можливостей застосування його основних положень в умовах фахової підготовки студентів закладів мистецької освіти.

Виклад основного матеріалу дослідження. Розглядаючи естетико-синергетичний підхід як методологічну основи професійної підготовки фахівців у галузі мистецтва, зазначимо, що його можна представити цілісністю філософських, естетичних і моральних поглядів, а також узагальнених знань і переконань, котрі виявляють морально-естетичну позицію особистості в різних життєвих обставинах.

Зазначимо, що проблеми естетики як філософії мистецтва знаходяться в колі інтересів вітчизняних і зарубіжних філософсько-культурологічних досліджень. Вони досліджуються у працях О. Борєва, П. Гаврилюка, Г. Гадамера, А. Зися, Л. Левчук, Д. Кучерюк, О. Отич, В. Панченко, А. Прилуцької, О. Шевнюк та ін. Традиційно, вчені [3; 6; 7; 9; 14; 16; 18] розглядають естетичну культуру як здатність особистості повноцінно сприймати і правильно розуміти прекрасне у мистецтві та дійсності, будувати своє життя за законами краси. Естетична культура включає в себе не тільки усі елементи естетичного та духовного споглядання, а й здібності до естетичної творчості. Узагальнення цьому поняттю дав М. Каган, який розглядав її як систему «засобів і продуктів, за допомогою яких людина естетично опановує світ». Він зауважував, що естетичне опанування світу об'єднує в своєму змісті такі тісно пов'язані процеси, як його сприйняття, духовне й практичне перетворення відповідно до потреб суб'єкта [11].

Варто підкреслити, що у психологічних дослідженнях у галузі мистецтва (Л. Бочкарьов, А. Готсдинер, О. Костюк, Д. Леонтєв, В. Моляко, А. Моль, Є. Назайкінський, В. Рибалка, П. Симонов, П. Якобсон та ін.) розглянуто процес сприймання мистецтва з естетичних позицій. Ці вчені розвинули культурно-історичну теорію походження естетичної свідомості, підкреслюючи, що вона виникла у процесі суспільної практики. Важливо, що вони розглядають її становлення і розвиток не тільки у сфері споглядання, а й у процесі діяльності.

Підтримуючи такі позиції, науковці в галузі педагогіки мистецтва (Н. Гузій, Н. Мозгальова, Б. Неменський, В. Орлов, О. Отич, Г. Падалка, О. Реброва, О. Рудницька, Н. Сегеда, Г. Шевченко, О. Шевнюк та ін.) визначають емоційно-ціннісний компонент змісту освіти у якості провідного. Вони вважають, що естетичне сприйняття розвивається успішно, якщо здійснюється систематичне спілкування з творами мистецтва. При цьому у людини форму-

ється чуттєвість сприйняття, яка дозволяє пізнавати й засвоювати життєво важливі для неї властивості предметів, в яких їх сутність виражається з найбільшою повнотою, впорядкованістю, організованістю, забезпечуючи можливість пізнання і оцінки предмета одночасно.

Важливою особливістю естетичної спрямованості фахової мистецької освіти є те, що вона своєрідними засобами акцентує увагу на національному і загальнолюдському досвіді емоційно-ціннісного ставлення до світу. З цього приводу пригадаємо думку Б. Неменського, який у своїх працях наголошував: «Мистецтво олюднеє не повчанням, воно не дає рецепта правильної поведінки, проте відкриває шлях для засвоєння людського досвіду захоплення і зневаження, любові і ненависті – для пошуків сьгоднішніх «суто-особистісних» критеріїв морального і позаморального» [13, с. 24].

Для майбутніх вчителів мистецтва, які готуються для роботи у системі загальної середньої і вищої спеціалізованої освіти, особливої значимості набуває формування естетичної компетентності як однієї з ключових у ряду професійних якостей. При цьому естетичну компетентність науковці розглядають як комплекс когнітивних і операційних компонентів професійної діяльності, що ґрунтуються на позитивних ціннісних орієнтаціях особистості. Наявність таких компонентів дозволяє особистості творчо інтерпретувати мистецькі твори, визначати їх етичний зміст, а також практично використовувати свої уявлення у професійній діяльності.

Підкреслимо також, що сформованість у фахівців мистецької галузі освіти системи естетичних цінностей дозволяє адекватно оцінювати явища в сучасному мистецтві, вибірково ставитися до існуючих соціокультурних процесів. У такому контексті навчальні дисципліни фахового спрямування не тільки створюють умови для формування культурологічних знань і мистецького тезаурусу студентів, але й стають ціннісними альтернативами, які допомагають усвідомлювати смисли художньої культури для їх трансляції у професійній діяльності.

Цілком слушними можна вважати думки тих дослідників, які вважають, що ціннісні орієнтації виконують прогностичну і проєктивну функцію і тим самим допомагають вибудувати модель майбутньої педагогічної діяльності як орієнтира для саморозвитку і самовдосконалення. Вони вважають, що усвідомлення вчительсь-

кого фаху як цінного для себе, забезпечує моральну сталість і психологічну готовність до виконання професійних функцій.

Таким чином, можемо розглядати ціннісні орієнтації як центральну ланку фахових компетенцій, тому що саме вони визначають потребу в оволодінні педагогічною майстерністю. При цьому підкреслюємо, що від рівня розвитку ціннісної свідомості студентів залежать усі інші компоненти їх педагогічної діяльності, формується мотивація до набуття особистісної професійної культури.

У контексті викладених вище положень надзвичайно важливими залишаються думки І. Зязюна щодо необхідності розвитку внутрішньої активності сприймаючого. Він вважав, що перехід від засвоєння інформації до розвитку світоглядної позиції людини засобами мистецтва є основною фундаментальною позицією мистецької освіти. Вчений наполягав на тому, що найбільш важка й необхідна робота вчителя відбувається тоді, коли він усвідомлює власний ціннісно-смысловий світ. У своїх працях І. Зязюн наголошував, що саме в цьому полягає найбільш важка й найбільш необхідна робота вчителя, оскільки він стикається зі складними психічним явищами розуміння особистістю мистецьких творів. Адже психологічні явища художнього сприйняття торкаються найінтимніших, глибинних структур особистості, які характеризують її внутрішній світ, потреби, цінності, ідеали, світобачення та світовідчуття [10, с. 118].

Оскільки основним засобом передавання естетичних цінностей є стимулювання адекватних емоційних переживань у ситуаціях їх внутрішнього сприйняття, то їх формування передбачає використання відповідних технологій навчання, які посилюють емоційне переживання думок і станів, закладених у творах мистецтва і створюють умови для рефлексії внутрішніх станів студентів (визначення моральних колізій, проблемних ситуацій тощо).

Разом із тим, педагогічний досвід показує, що практична реалізація естетичної компетентності студентів являє певну складність. Це обумовлено, перш за все, фрагментарним опрацюванням зв'язків між естетико-культурологічними та мистецькими дисциплінами, недостатньою увагою до вивчення їх інтеграції як на рівні змісту, так і на рівні форм і методів навчання.

Намагаючись модернізувати зміст мистецької освіти, науковці почали звертатися до синергетики як філософсько-методоло-

гічного підґрунтя ефективного управління освітнім середовищем. Основоположними у цьому плані стали наукові розвідки В. Аршинова, В. Буданова, В. Вознюка, О. Дубасенюк, В. Кременя, В. Ігнатова, Н. Таланчука та ін., які вбачають можливість збільшення інформаційної взаємодії між суб'єктами освітнього процесу, організації сприятливих умов для випробування нових педагогічних технологій, активного залучення студентів до адекватної оцінки своїх дій, умінь та здібностей, стимулюванні довгострокових власних цілей у професійному зростанні.

Учені вважають, що варіюючи складнощі, глибину і послідовність навчального матеріалу, залежно від індивідуальних особливостей та інтересів студентів, можна їх «провести по різних траєкторіях» для формування загальнокультурних та професійних компетентностей і при цьому отримати «на виході» приблизно однаковий результат. У цьому плані привертає увагу концепція В. Буданова, який вважає, що введення синергетики в освітній процес може відбуватися за трьома напрямками: 1) синергетика для освіти, коли проводяться інтегративні курси після чергового циклу навчання; 2) синергетика в освіті, коли впроваджуються матеріали, які ілюструють принципи синергетики в кожній дисципліні; 3) синергетика освіти, яка застосована до самого навчального процесу, формування знань і становлення суб'єкта як особистості [4; 2; 14].

Зазначимо, що з позицій синергетики у навчанні не може бути абсолютного безладдя; навіть хаос стає предметом наукового осмислення. Тобто і хаос, і випадковість, і дезорганізація можуть бути не тільки руйнівними, а й у певних обставинах втілювати творче та конструктивне начало. Отже, концептуально-методологічна новизна ідей самоорганізації пов'язана з визнанням здатності різних систем до саморозвитку, перш за все за рахунок використання своїх внутрішніх можливостей, а також притоку енергії та інформації зовні.

Отже, сучасні дослідники вважають синергетику синтезом багатofакторних взаємодій завдяки зустрічним процесам освіти і самоосвіти, виховання і самовиховання, які перетворюються на особистісні якості тих, хто навчається. Основоположною складовою синергетичної парадигми виступає принцип самоорганізації. Вчені зауважують, що синергетична система характеризується здатністю утворювати множинність структур, параметри яких ви-

значаються властивостями самої системи і характером взаємодії з навколишнім середовищем. Саме це визначає здатність системи до еволюції – послідовної зміни структур у процесі розвитку.

Загалом означена ідея виражається у варіативності або альтернативності вибору. У системі освіти вона означає створення в освітньому середовищі умов для вибору і надання кожному суб'єкту можливості індивідуального просування до успіху, стимулювання самостійного вибору і прийняття відповідального рішення. Більш конкретно такий вибір полягає у визначенні індивідуальної траєкторії освіти, темпу навчання, досягнення різного рівня освіченості, вибору навчальних дисциплін, викладачів, форм і методів навчання, індивідуальних засобів, творчих завдань тощо.

Розглядаючи синергетичний підхід як концепт методології педагогіки мистецтва, треба звернути увагу на те, що поняття «синергетика» у перекладі з грецької мови означає співдружність та співпрацю, акцентує увагу на узгодженості частин для утворення цілісної структури. Відтак синергетичний підхід у мистецькій освіті характеризується застосуванням методів, спрямованих на пошуки нового знання, відкриття нових істин, що мають евристичний характер і спираються не тільки на правила, а й на інтуїцію, уяву і творчість. Прикладом такої роботи зі студентами може бути створення творчих проєктів для проведення різних типів уроків. Отже, для педагогіки мистецтва синергетика може стати важливим методологічним принципом.

Ми вважаємо, що застосування запропонованого підходу допомагає сформувати у молодих фахівців систему методичних знань, умінь і навичок, ефективність якої перевіряється готовністю до педагогічної діяльності. У зв'язку з цим виокремлюємо декілька груп перспективних методів вивчення фахових дисциплін.

До першої групи відносимо *методи асоціативних зв'язків між різними видами мистецтва*. Найбільш популярними серед них є методи порівняння та зіставлення. Ця група методів ґрунтується на положеннях сучасного мистецтвознавства, згідно з якими у центрі мистецтва завжди знаходиться людина з її духовним світом.

У кожному епоху художні інтонації асоціативно пов'язані з різнобічним досвідом людини. Аби зрозуміти та інтерпретувати ці художні інтонації, необхідно набути особистісного досвіду спілку-

вання з ними, відчуті їх особливості. Саме у такому діалозі відбувається осмислення духовного багатства мистецтва.

До другої групи належать *методи імпровізації*. Як відомо, в галузі мистецтва ця форма роботи передбачає безпосереднє (миттєве) створення художніх образів під час творчої діяльності. В освітньому процесі, залежно від видів діяльності, можуть використовуватися різні види імпровізації, наприклад, музична (в процесі гри на музичному інструменті або під час співу), пластична, живописна, вербальна. Кожна представлена імпровізація може бути на вільну або на задану тему. Засвоєння цього виду художньо-творчої діяльності студентами передбачає поступову поетапну підготовку із послідовним ускладненням навчально-творчих завдань та розширенням способів їх відтворення. Важливо, щоб майбутні педагоги навчилися використовувати імпровізацію для удосконалення власних умінь та підвищення свого професійного рівня.

Третю групу представляють *проблемні методи*. У цьому аспекті привертаємо увагу до проєктивних технологій, які останнім часом почали застосовуватися педагогікою мистецтва. На нашу думку, вони можуть виступати засобами навчання на лекційних, семінарських, групових, індивідуальних заняттях або проявлятися під час написання курсових і дипломних робіт, адже чим більше студент включається до створення власних проєктів, тим повніше проявляється його самостійність мислення, вміння реалізувати свої задуми. Набутий досвід доводить, що в системі мистецько-педагогічної освіти можна використовувати різні *типи проєкування*, наприклад, інформаційні (здійснюється компаративний аналіз різних мистецьких явищ); рольові (можливість зануритись у певну епоху, відчуті своєрідності творчості її митців, вступити у діалогічну взаємодію з ними з точки зору сучасника); дослідницькі (актуалізуються окремі мистецтвознавчі питання, які орієнтують студентів на дослідницький пошук). Цікавими у цьому плані методи «занурення» студентів у творчі лабораторії митців, виявлення своєрідності їх художнього мислення, звернення до улюблених образів. Використання таких проєктів допоможе здобувачам вищої мистецької освіти навчитися створювати нестандартні типи уроків, як-от: урок-диспут, урок-драматизація, урок-екскурсія, урок-змагання тощо. В організації студентської навчально-проєктувальної діяльності важливо дотримуватися певних *умов*:

по-перше, тематику навчальних проєктів бажано узгоджувати з науковою діяльністю педагога або науковою тематикою кафедри, на якій виконується робота; по-друге, у запропонованому студентові навчальному проєкті педагогу необхідно розробити конкретні завдання і передбачати його результат.

До четвертої групи належать *методи створення художньо-комунікативної ситуації*. Підґрунтям цих методів стають різнобічні зв'язки між творами мистецтва та мистецьким й життєвим досвідом студентів. У процесі навчання майбутні фахівці опрацьовують варіанти моделювання різних елементів творчо-комунікативної ланки. При цьому педагог ставить студентів у позиції творців, виконавців, слухачів, глядачів або читачів, а студенти, використовуючи різні варіанти вирішення запропонованих завдань та смислово багатозначущість представлених художніх образів, знаходять їх тотожні або відмінні риси.

Останню групу представляють *методи інтерпретації художніх творів*. Засвоєння цієї групи методів для студентів є найбільш складним, але, разом з тим, дуже важливим і необхідним завданням. Основу цих методів утворює положення мистецтвознавства, в якому доведено, що всі види мистецтва існують за законами варіативної множинності художнього образу. Створений художником, композитором, письменником, режисером художній образ вступає у діалог з індивідуальною свідомістю як виконавців, так і глядачів, слухачів та читачів.

Під час кожного індивідуального сприйняття народжується свій власний варіант інтерпретації художнього образу. Чим більше людина, яка сприймає художній образ, підготовлена, тим глибше вона проникає у задум автора, а її інтерпретаційна версія твору є більш адекватною. Тобто можна сказати, що інтерпретація – це творчий результат сприйняття і тлумачення художнього образу, в основі якого лежать операції аналізу, синтезу і художнього узагальнення. У результаті ґрунтовної методичної підготовки студенти починають розуміти, що усе розмаїття мистецьких творів можна представити у вигляді складної багатоголосної партитури художніх образів, спрямованої на сприйняття і пізнання мистецтва.

Висновки з дослідження і перспективи подальших розвідок. Підсумовуючи викладене вище, зазначимо, що естетико-синергетичний підхід у мистецько-педагогічній освіті як галузі гуманітарного знання орієнтує на модернізацію існуючих і ство-

рення нових інтегративних курсів або блоків навчальних предметів, формування основи для нового і якісного розуміння навчального процесу. Він також дозволяє: 1) аналізувати сукупність освітніх проблем і допомагати їх вирішенню; 2) виділяти основні завдання освітнього процесу і визначити стратегію та основні засоби їх розв'язання; 3) здійснювати прогнозування подальшого розвитку мистецької освіти з урахуванням сучасних вимог суспільства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Аршинов В. И. *Синергетика как феномен постнеклассической науки*. Рос. акад. наук. Ин-т философии. Москва: ИФРАН, 1999. 200 с.
2. Базиль Л. О. Методологія синергетики у вирішенні проблеми розвитку літературознавчої компетентності майбутнього вчителя. *Вісник Глухів. держ. пед. ун-ту*. Глухів : РВВ ГНПУ ім. О. Довженка, 2010. Вип. 16. С. 234–239.
3. Борев Ю. Б. *Эстетика* 3-є изд. Москва : Политиздат. 1981. 399 с.
4. Буданов В. Г. *Трансдисциплинарное образование в XXI веке: проблемы становления* URL: <http://spkurdyumov.ru/education/transdisciplinarное-obrazovanie-v-xxi-veke/> (дата звернення: 14.02.2021).
5. Вознюк О. В. *Педагогічна синергетика: генеза, теорія і практика*. Житомир : Вид-во ЖДУ імені Івана Франка, 2012. 708 с.
6. Гаврилюк П. І. *Про природу прекрасного*. Київ : Мистецтво, 1972. 198 с.
7. Гадамер Г. Г. *Актуальность прекрасного*. Москва : Искусство, 1991. 368 с.
8. Дубасенюк О. А. *Методологія та методи науково-педагогічного дослідження: навч.-метод. посібн.* Житомир: Полісся, 2016. 256 с.
9. Зись А. *Искусство и эстетика*. Москва : Искусство, 1975. 477 с.
10. Зязюн І. А. *Естетичний досвід особи. Формування і сфери вивау*. Київ : Вища шк., 1976. 172 с.
11. Каган М. С. *Эстетика как философская наука*. Санкт-Петербург : Петрополис, 1997. 544 с.

12. Кремень В. Г. *Синергетика в освіті: контекст людиноцентризму*. Київ : Пед. думка, 2012. 368 с.
13. Неменский Б. М. Дидактика глазами художника. *Педагогика*. 1998. № 3. С. 19–25.
14. Орлов В. Ф., Базиль Л. О. Професійне становлення вчителів мистецьких дисциплін. *Мистецька освіта: зміст, технології, менеджмент*. Вип. 16. С. 70-92. URL: <https://doi.org/10.37041/2410-4434-2020-16-6> (дата звернення 03.03.2021).
15. Полякова Е. С. Синергетический подход в профессиональной подготовке будущего учителя музыки. *Пути повышения качества профессиональной подготовки студентов*. Минск : БГУ, 2010. 567 с.
16. Прилуцька А. Є., Корабльова В. М. *Культурологія*. Модульний курс : навч. посіб. Харків : Торсінг плюс, 2008. 288 с.
17. Титаренко И.Н. Эстетика: Учебное пособие. Таганрог: Изд-во ТРТУ, 2006. 225 с.
18. Щолокова О. П., Нагорна О. В. Синергетична детермінанта фахової підготовки вчителя музичного мистецтва. *Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова. Теорія і методика мистецької освіти*. 2019. Вип. 27. С. 3-9.

REFERENCES

1. Arshy`nov V. Y`. Sy`nergety`ka kak fenomen postneklassy`cheskoj nauky`. Ros. akad. nauk. Y`n-t fy`losofy`y`. Moskva: Y`FRAN,1999. 200 s.
2. Bazy`l` L. O. Metodologiya sy`nergety`ky` u vy`rishenni problemy` rozvy`tku literaturoznavchoyi kompetentnosti majbutn`ogo vchy`telya. Visny`k Gluxiv. derzh. ped. un-tu. Gluxiv : RVV GNPU im. O. Dovzhenka, 2010. Vy`p. 16. S. 234–239.
3. Borev Yu. B. Эстеты`ка 3-ye y`zd. Moskva : Poly`ty`zdat. 1981. 399 s.
4. Budanov V. G. Transdy`scy`ply`narnoe obrazovany`e v XXI veke: problemy` stanovleny`ya URL: <http://spkurdyumov.ru/education/transdisciplinarnoe-obrazovanie-v-xxi-veke/> (data zvernennya: 14.02.2021).
5. Voznyuk O. V. Pedagogichna sy`nergety`ka: geneza, teoriya i prakty`ka. Zhy`tomy`r : Vy`d-vo ZhDU imeni Ivana Franka, 2012. 708 s.

6. Gavrylyuk P. I. Pro pry`rodu prekrasnogo. Ky`yiv : My`steczto, 1972. 198 s.
7. Gadamer G. G. Aktual`nost` prekrasnogo. Moskva : Y`skusstvo, 1991. 368 s.
8. Dubasenyuk O. A. Metodologiya ta metody` naukovo-pedagogichnogo doslidzhennya: navch.-metod. posibn. Zhy`tomyr: Polissya, 2016. 256 s.
9. Zy`s` A. Y`skusstvo y` estety`ka. Moskva : Y`skusstvo, 1975. 477 s.
10. Zyazyun I. A. Estety`chny`j dosvid osoby`. Formuvannya i sfery` vy`yavu. Ky`yiv : Vy`sha shk., 1976. 172 s.
11. Kagan M. S. Estety`ka kak fy`losofskaya nauka. SPb. : Petropoly`s, 1997. 544 s.
12. Kremen` V. G. Sy`nergety`ka v osviti: kontekst lyudy`nocentry`zmu. Ky`yiv : Ped. dumka, 2012. 368 s.
13. Nemensky`j B. M. Dy`dakty`ka glazamy` xudozhny`ka. Pedagogy`ka. 1998. # 3. S. 19–25.
14. Orlov V. F., Bazy`l` L. O. Profesijne stanovlennya vchy`teliv my`stecz`ky`x dy`scy`plin. My`stecz`ka osvita: zmist, texnologiyi, menedzhment. Vy`p. 16. S. 70-92. <https://doi.org/10.37041/2410-4434-2020-16-6>
15. Polyakova E. S. Sy`nergety`chesky`j podxod v professy`onal`noj podgotovke budushhego uchy`telya muzyky`. Puty` rovnysheny`ya kachestva professy`onal`noj podgotovky` studentov. My`nsk : BGU, 2010. 567 s.
16. Pry`lucz`ka A. Ye., Korabl`ova V. M. Kul`turologiya. Modul`ny`j kurs : navch. posib. Xarkiv : Torsing plyus, 2008. 288 s.
17. Ty`tarenko Y`.N. Estety`ka: Uchebnoe posoby`e. Taganrog: Y`zd-vo TRTU, 2006. 225 s.
18. Shholokova O. P., Nagorna O. V. Sy`nergety`chna determinanta faxovoyi pidgotovky` vchy`telya muzy`chnogo my`stecz`tva. Naukovy`j chasopy`s NPU imeni M.P. Dragomanova. Teoriya i metody`ka my`stecz`koyi osvity`. 2019. Vy`p. 27. S. 3-9.

Olga Shcholokova

AESTHETIC-SYNERGETIC APPROACH AS A METHODOLOGICAL BASIS OF TRAINING SPECIALISTS IN THE FIELD OF ART EDUCATION

Abstract. *The article reveals the possibilities of using the aesthetic-synergetic approach as a basis for modernization of the content of art and pedagogical education, clarifies the conditions of methodological support for the purposeful development of students in this process. It turns out that it is a complex and multifaceted phenomenon. It can be presented as a holistic sphere of philosophical, aesthetic and moral views, as well as generalized knowledge and beliefs, which manifests the moral and aesthetic position and behavior of the individual in various life circumstances and worldviews.*

The analysis of the concept of "aesthetic culture" revealed that this phenomenon is represented by modern scientists in the field of pedagogy and psychology as a set of cognitive and operational components of professional activity. It is shown that the aesthetic perception of students of art specialties can develop successfully if there is a systematic communication with works of art. The author also argues that the practical implementation of aesthetic competence of students is a challenge. This is due to insufficient elaboration of the links between aesthetic, cultural and artistic disciplines, as well as insufficient attention to the issues of their integration both at the level of content and at the level of forms and methods of teaching.

Addressing synergetic as a philosophical and methodological unit to manage the educational environment can increase information interaction between subjects of the educational process, create favorable conditions for testing new educational technologies, actively involve students in adequate assessment of their actions, skills and abilities, stimulate long-term goals in professional growth.

The combination of learning vectors in aesthetic and synergetic areas will help students to master aesthetic culture, attach to higher cultural values, development the spiritual potential and value consciousness of students as professionals.

As a result, it is proved that the application of the proposed approach allows young professionals to form a system of methodological

knowledge, skills and abilities, the effectiveness of which is tested in pedagogical activities. In this regard, several groups of promising methods of teaching students in the study of professional disciplines.

Key words: *aesthetic-synergetic approach, aesthetic competence, synergetic pedagogy, self-organization, art education, teaching methods.*

Дата подання рукопису: 10 березня 2021 р.

Дата прийняття до друку: 19 травня 2021 р.